

Openbaarheid én geheimhouding: een lastig evenwicht

Provincie Utrecht
8 december 2021

Prof.mr. Solke Munneke (s.a.j.munneke@rug.nl)

Openbaarheid

- › Beschikbaar voor een ieder om kennis van te nemen
- › Openbaarheid is de hoofdregel, en al helemaal voor volksvertegenwoordigingen
- › Openbaarheid vergroot de democratische controle
- › Zorgt dat burgers weten waar zij aan toe zijn
- › Past bij democratische legitimatie van het overheidsbestuur

Onderscheid

Openbaarheid

Geregeld in de Grondwet, in de Wet openbaarheid van bestuur, de Wet open overheid, de Provinciewet

Ziet op (de inhoud van) **stukken** en op (het behandelde in) **vergaderingen**

Een ieder (burgers, journalisten)

Inlichtingenrecht

De Provinciale Staten en individuele Statenleden hebben recht op de gevraagde inlichtingen van (leden van) GS / de CvdK, tenzij het verstrekken in strijd is met het openbaar belang

Leden van Provinciale Staten

Uitzonderingen

Openbaarheid Ziet op (de inhoud van) stukken en op (het behandelde in) vergaderingen	Geheimhouding Opleggen mag alleen als de wet dat toestaat, en op basis van in de wet aangegeven belangen.
Inlichtingenrecht Gewoonlijk in het openbaar, maar kan ook in beslotenheid en / of onder oplegging geheimhouding	Verschoningsgrond Strijd met het openbaar belang

Gronden voor geheimhouding

1. De informatie zou de eenheid van de Kroon in gevaar kunnen brengen;
2. De informatie zou de veiligheid van de Staat kunnen schaden;
3. Het betreft bedrijfs- en fabricagegegevens, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
4. Het betreft **persoonsgegevens** als bedoeld in de artikelen 9, 10 en 87 van de Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de [openbaarmaking] kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

Het betreft informatie over:

5. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
6. de **economische of financiële belangen van de Staat**, de andere **publiekrechtelijke lichamen** of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
7. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
8. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
9. de **eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer**;
10. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
11. het voorkomen van **onevenredige bevoordeling of benadeling** van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Belangenafweging

- › Het opleggen van geheimhouding vraagt bovendien steeds om een belangenafweging

- › Motivering geheimhouding:
 - Wettelijke grondslag?
 - Welk belang?
 - Motivering (waarom weegt dit belang nu zwaarder?)

- › Verklaar niet meer / langer geheim dan nodig is (subsidiariteit, proportionaliteit)

Provinciale praktijk

- › Protocol geheimhouding GS en PS Provincie Utrecht
 - Zit heel goed in elkaar!
- › Geheimhoudingsregister
- › Cultuur van openbaarheid (én zorgvuldigheid)

Veranderingen

- › **Wet open overheid (1 juli 2022)**
 - Nog groter accent op openbaarheid
 - Voor regeling geheimhouding geen grote veranderingen
 - Iets andere opsomming van belangen (art 5.1 Woo)

Veranderingen

- › **Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur** (gemeenteraadsverkiezingen 2022)
 - Nieuw hoofdstuk over geheimhouding
 - Schrappen van de eis van bekrachtiging door PS
 - Geheime informatie gaat naar alle statenleden
 - CvdK kan zelfstandig geheimhouding opleggen (ook al stukken niet naar PS gaan)
 - Statenlid / commissielid dat geheimhouding schendt kan voor max 3 maanden door PS van geheime stukken worden uitgesloten

Interne stukken / ambtelijke nota's?

- › Intern beraad / persoonlijke beleidsopvattingen is wél een weigeringsgrond in de Wob (art. 11), maar géén zelfstandige grond voor het opleggen van geheimhouding.
- › Maar het overkoepelende onderwerp kan wel een grond voor geheimhouding zijn.
- › Het ene ambtelijke stuk is het andere niet
- › College is verantwoordelijk / veilige werkomgeving van ambtenaren / juiste staatsrechtelijke verhoudingen (geen verweer)

Stellingen

1. Statenleden hebben recht op meer informatie dan gewone burgers en journalisten.
2. Persoonlijke opvattingen van ambtenaren horen in beginsel niet openbaar te worden gemaakt, tenzij daar heel bijzondere redenen voor zijn.
3. De Staten moeten kritischer zijn voor wat betreft het voortduren van opgelegde geheimhouding.